

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА БЕЗПЕКИ**

Кафедра менеджменту та економічної безпеки

**УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

кваліфікаційна робота

здобувача вищої освіти

4 курсу заочної форми навчання

Катерини КИРИЛІВ

Науковий керівник:

доцент, кандидат економічних наук

Наталія ШЕВЧЕНКО

Рецензент:

кандидат економічних наук

Галина ПУШАК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

«___» _____ 2025 р., протокол № ___

Завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки

_____ Марта КОПИТКО

Львів

2025

АНОТАЦІЯ

КИРИЛІВ К. Управління прибутковістю в системі фінансової безпеки підприємства. Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент», Львів, 2025.

У першому розділі здійснено теоретичне дослідження сутності прибутку та управління прибутковістю підприємства, його структури та функцій. У другому розділі здійснено аналіз господарської діяльності страхової компанії «Гардіан», її фінансового стану та рівня прибутковості в сучасних умовах та запропоновано напрями підвищення прибутковості.

На основі опрацювання теоретичних і практичних матеріалів розроблені відповідні висновки та обґрунтовані пропозиції.

Ключові слова: страхова компанія, прибуток, прибутковість, доходи, витрати, фінансова безпека.

ABSTRACT

KYRYLIV K. Management of profitability in the system of financial security of the enterprise. Manuscript.

Research for the bachelor's degree in specialty 073 'Management', Lviv, 2025.

The first chapter presents a theoretical study of the essence of profit and profitability management, its structure and functions. The second section analyses the economic activity of the insurance company 'Guardian', its financial condition and level of profitability in modern conditions and proposes directions for increasing profitability.

On the basis of theoretical and practical materials, the relevant conclusions and substantiated proposals are developed.

Keywords: insurance company, profit, profitability, income, expenses, financial security.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність прибутку та прибутковості підприємства.....	7
1.2. Склад та функції прибутку підприємства в системі фінансової безпеки підприємства.....	11
1.3. Напрями управління прибутковістю підприємства.....	16
Висновки до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «Гардіан».....	22
2.1. Характеристика господарської діяльності страхової компанії «Гардіан»..	22
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності страхової компанії «Гардіан».....	26
2.3. Оцінка ефективності управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан».....	32
2.4. Напрями покращення системи управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан» в сучасних умовах.....	36
Висновки до другого розділу.....	40
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44
ДОДАТКИ.....	48

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах нестабільної економіки управління прибутковістю підприємства є надзвичайно важливим аспектом забезпечення його фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Прибуток виступає основним показником ефективності діяльності підприємства, а також є джерелом для подальшого розвитку, модернізації, інвестицій та впровадження інновацій. В умовах високої конкуренції, інфляційного тиску та змін у споживчому попиті, ефективне управління прибутковістю дозволяє підприємству адаптуватися до змін і досягати стабільного зростання.

Управління прибутком вимагає комплексного підходу, який включає аналіз фінансових показників, оптимізацію витрат, підвищення продуктивності та ефективності внутрішніх бізнес-процесів. Крім того, важливим є стратегічне планування, прогнозування прибутковості, визначення точок зростання та контролю над прибутковими і збитковими напрямками діяльності. Всі ці аспекти дозволяють підприємству досягати не лише поточних цілей, а й забезпечити довгостроковий розвиток на ринку. У зв'язку з цим дослідження даної теми є актуальним та важливим в сучасних умовах функціонування підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей формування та підвищення прибутковості підприємства присвячено значну кількість наукових праць таких учених, економістів та дослідників як: І. Бланк, О. Гадзевич, В. Мец, О. Мелень, Л. Кучер, Н. Шевченко, І. Єпіфанова, В. Гуменюк, О. Давидов, О. Скрипник, Р. Антонюк, М. Огійчук, А. Кучерява, Т. Янковець Т.М., Хмелевський О.В., Терещенко О.О., Рябенков О.В., Косік А.Ф. Також, науковці досліджують сутність, принципи, фактори збільшення прибутковості підприємств враховуючи вплив значної кількості негативних факторів.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів управління прибутком та прибутковістю страхової компанії в сучасних умовах.

Згідно з поставленою у кваліфікаційній роботі метою визначені такі **завдання:**

- розглянути сутність прибутку та прибутковості підприємства;
- визначити склад та функції прибутку підприємства в системі фінансової безпеки підприємства;
- охарактеризувати напрями управління прибутковістю підприємства;
- здійснити характеристику господарської діяльності страхової компанії «Гардіан»;
- здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності страхової компанії «Гардіан»;
- оцінити ефективність управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан»;
- визначити напрями покращення системи управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан» в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є процес отримання прибутку, оцінка рівня прибутковості страхової компанії «Гардіан».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних засад управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан».

Методи дослідження. Теоретичні та методологічні основи управління прибутком, а також механізм побудови комплексної системи прибутковості підприємства досліджувалися із застосуванням діалектичного підходу до пізнання, а також з використанням історичного та синергетичного методів. Для проведення аналізу прибутковості страхової компанії в межах фінансової безпеки підприємства були задіяні інструменти конкретного й абстрактного мислення, метод функціонально-вартісного аналізу та економіко-статистичні підходи.

Інформація про практичне значення роботи, апробацію результатів дослідження. Основні положення та практичні результати дослідження були підтверджені на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків» (м. Кам'янець-Подільський, 04 квітня 2025 року).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з анотації, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст роботи становить 41 сторінку та містить 6 рисунків, 6 таблиць. Список використаних джерел містить 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність прибутку та прибутковості підприємства

Генерування прибутку є ключовим двигуном економічного розвитку та головним стимулом для підприємницької діяльності, виступаючи своєрідною запорукою прогресу соціально-економічної системи. Загально прийнято вважати, що фінансовий результат у вигляді прибутку є інтегральним показником ефективності роботи компанії. В умовах ринку основною метою будь-якої фірми є одержання прибутків. Власники та працівники повинні докладати максимум зусиль для забезпечення формування необхідного обсягу прибутку, достатнього для подальшого функціонування, зростання підприємства та задоволення інтересів усіх зацікавлених сторін.

Фінансовим підсумком господарської діяльності будь-якої організації є її прибутковість, яка вимірюється як абсолютними (сума прибутку), так і відносними (рівень рентабельності) величинами. Прибутковість являє собою стабільне економічне явище, що відображає підтвержену здатність компанії отримувати позитивний фінансовий результат від основної та всієї діяльності, що полягає в перевищенні доходів над витратами в обсязі, достатньому для її ефективного подальшого розвитку. Прибутковість підприємства визначається двома основними параметрами: прибутком та рентабельністю. Ці показники тісно взаємопов'язані, і зростання рентабельності закономірно свідчить про збільшення отриманого прибутку [1; 7].

Прибуток є додатковою вартістю, що створюється в процесі виробництва понад вартість використаних ресурсів та праці. Прибуток є якісною характеристикою, оскільки відображає всі аспекти діяльності підприємства та характеризує загальну ефективність його господарювання. Основна мета управління прибутком полягає у визначенні найбільш дієвих способів його

формування та оптимального розподілу, спрямованих на забезпечення розвитку підприємства та зростання його ринкової вартості [12].

Згідно з М. Павлишенко, Л. Сивуля прибуток є ключовим індикатором, що відображає підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства та водночас визначає його основну мету. Саме прибуток слугує головним фінансовим ресурсом, який забезпечує подальший розвиток підприємства. Одним із центральних завдань у сфері економіки та фінансів є визначення результативності діяльності підприємства через аналіз отриманого прибутку. Він виступає рушійною силою економічного зростання та головною ціллю функціонування суб'єктів господарювання. Крім того, прибуток забезпечує не лише покриття внутрішніх потреб підприємства, а й формує частину бюджетних надходжень держави [16].

Н. Дуляба та С. Корнілов визначають прибуток як суму, на яку доходи від реалізації товарів або послуг перевищують витрати, пов'язані з їх виробництвом та збутом. Він є одним із ключових фінансових показників, що відображає ефективність господарської діяльності підприємства чи підприємця. Розмір прибутку визначається як різниця між грошовою виручкою від реалізації продукції та сукупними витратами на виробничі ресурси, використані в цьому процесі [7].

Є. Ткаченко зазначає, що розподіл та використання прибутку є важливим економічним процесом, що забезпечує задоволення потреб підприємців та формування державних доходів. Механізм розподілу прибутку має бути організований таким чином, щоб максимально сприяти підвищенню ефективності виробництва та стимулювати розвиток нових форм господарювання. Прибуток, отриманий підприємством від його діяльності, розподіляється між державою та самим підприємством [24].

Ще одним індикатором прибутковості є рентабельність, яка демонструє співвідношення прибутку до понесених витрат. Цей відносний показник використовується для порівняльного аналізу та характеризує рівень дохідності, вигідності та прибутковості. Рентабельність дає змогу оцінити достатність

прибутку порівняно з іншими ключовими факторами, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства. При розрахунку рентабельності прибуток зіставляється з чинниками, які найбільше впливають на його формування: доходами, витратами, ресурсами та капіталом. Основні показники рентабельності поділяються на такі групи:

- рентабельність капіталу (активів);
- рентабельність продукції та показники, розраховані на основі грошових потоків [27; 32].

Згідно Г. Кірейцева – прибутковість це економічний показник, що характеризує ефективність діяльності підприємства шляхом визначення рівня отриманого прибутку відносно вкладених ресурсів, витрат або обсягів реалізованої продукції. Вона відображає здатність підприємства генерувати фінансові результати, достатні для покриття витрат та отримання доходу. Прибутковість є ключовим критерієм оцінки фінансової стійкості та інвестиційної привабливості бізнесу [29].

Прибутковість є ключовим показником ефективності діяльності будь-якого підприємства, оскільки вона відображає здатність організації не лише покривати власні витрати, а й отримувати надлишок, що може бути спрямований на розвиток, модернізацію чи виплату дивідендів. Вона є результатом взаємодії багатьох факторів: обсягів продажу, собівартості продукції, ефективного використання ресурсів, ціноутворення та фінансового менеджменту. Саме прибутковість свідчить про конкурентоспроможність підприємства на ринку та його фінансову життєздатність [33].

Високий рівень прибутковості дозволяє підприємству розширювати свою діяльність, інвестувати в інновації та підвищувати соціальні гарантії для працівників. Водночас вона є важливим джерелом поповнення бюджетів різних рівнів через сплату податків, що формує внесок підприємства в економіку держави. Аналіз показників прибутковості дає змогу приймати стратегічні управлінські рішення, уникати фінансових ризиків і забезпечувати сталий розвиток бізнесу в довгостроковій перспективі.

Основні властивості прибутковості сучасної компанії подано на рисунку

1.1.

Рис. 1.1. Ознаки (властивості) прибутковості підприємства [1; 7; 16]

Отже, прибутковість підприємства — це один із найважливіших показників його ефективності, який свідчить про здатність отримувати прибуток у процесі господарської діяльності. Вона відображає, наскільки раціонально використовуються ресурси підприємства та наскільки ефективною є його фінансова і виробнича політика. Висока прибутковість

забезпечує стабільний розвиток, інвестування в нові проекти, оновлення основних засобів і підвищення конкурентоспроможності на ринку. Таким чином, прибутковість — це основа фінансової стабільності та майбутнього зростання підприємства, вона дає змогу розвивати підприємство, створювати нові якісні продукти чи послуги.

1.2. Склад та функції прибутку підприємства в системі фінансової безпеки підприємства

Прибуток відіграє ключову роль у функціонуванні будь-якого підприємства, оскільки є головним фінансовим результатом його господарської діяльності. Саме прибуток дозволяє підприємству не лише покривати витрати, а й формувати ресурси для подальшого розвитку. Він забезпечує можливість фінансування інвестицій, модернізації обладнання, впровадження інновацій, підвищення заробітної плати працівників і стимулювання їх мотивації. Без стабільного прибутку підприємство не зможе залишатися конкурентоспроможним і ефективним у довгостроковій перспективі [5].

Крім того, прибуток має важливе соціально-економічне значення, адже він є джерелом надходжень до державного бюджету у вигляді податків. Таким чином, успішна діяльність підприємства сприяє не лише його власному добробуту, а й розвитку економіки країни в цілому. Прибуток також дозволяє формувати резервні фонди, що забезпечують фінансову стійкість у разі ризиків або кризових ситуацій. Тому ефективне управління прибутком є важливою умовою стабільності та зростання підприємства в сучасних умовах, забезпечення фінансової безпеки.

Основна класифікація прибутку підприємства подана на рисунку 1.2.

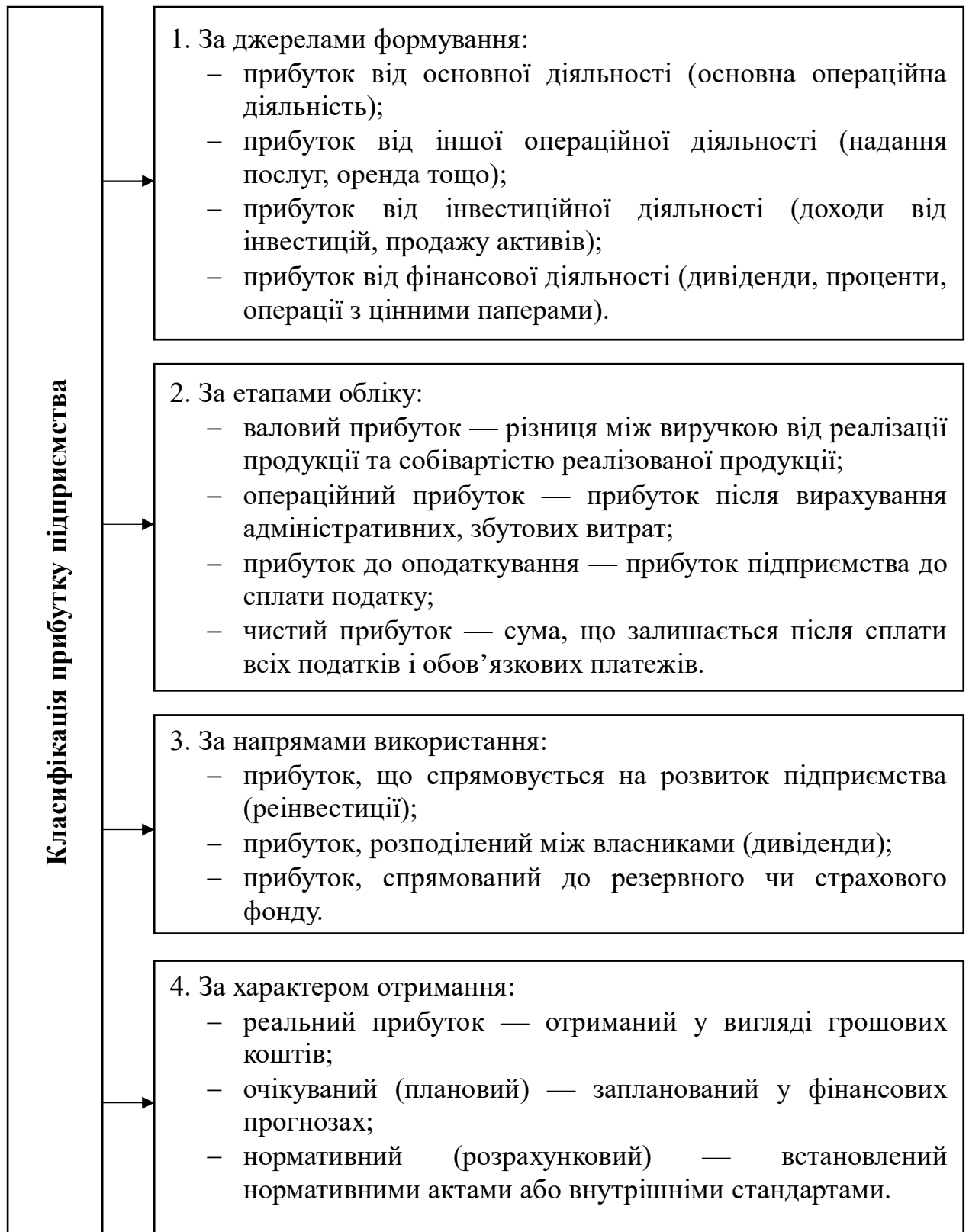

Рис. 1.2. Класифікація прибутку підприємства [12; 27; 32]

Отримання прибутку виступає основною ціллю підприємницької діяльності, а також слугує фінансовою основою для подальшого розвитку

виробництва. Рівень прибутку свідчить про ефективність функціонування підприємства, тоді як наявність збитків сигналізує про неефективне управління господарською діяльністю. Прибуток можна визначити як різницю між загальними доходами та сукупними витратами підприємства.

Оскільки об'єктом дослідження є саме прибутковість страхової компанії, доцільно визначити, що для страхової компанії характерні такі основні види прибутку, які відображають специфіку її діяльності:

1. Страховий прибуток — це прибуток, отриманий від основної діяльності компанії, тобто укладання страхових договорів. Він розраховується як різниця між сумою страхових премій (внесків), які надійшли від клієнтів, та виплатами страхових відшкодувань і витратами на ведення справи.
2. Інвестиційний прибуток — прибуток, отриманий від інвестування тимчасово вільних коштів (резервів) у фінансові активи, зокрема в облігації, акції, депозити тощо.
3. Операційний прибуток — охоплює дохід від страхової та іншої операційної діяльності за вирахуванням адміністративних, комісійних та інших витрат.
4. Валовий прибуток — загальний прибуток до оподаткування, який включає як страхову, так і інвестиційну діяльність.
5. Чистий прибуток — прибуток після сплати всіх податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Він використовується для виплати дивідендів, формування резервів, розвитку компанії [4; 27; 34].

Прибутковість страхової компанії є ключовим показником її фінансової стабільності, ефективності діяльності та конкурентоспроможності на ринку. Вона характеризує здатність компанії отримувати дохід від основної (страхової) та додаткової (інвестиційної) діяльності, забезпечуючи при цьому виконання всіх зобов'язань перед клієнтами, партнерами та державою. Висока прибутковість свідчить про ефективне управління ризиками, збалансовану

тарифну політику та грамотне інвестування вільних коштів, що формують страховий резерв [4].

Разом із тим, прибутковість страхової компанії тісно пов'язана з рівнем страхових виплат, частотою настання страхових випадків, якістю клієнтського портфеля та економічною ситуацією в країні. Компанія має забезпечувати належний баланс між обсягами залучених премій і страхових виплат, а також ефективно управляти інвестиційними активами, що формують додатковий дохід. Таким чином, прибутковість виступає не лише показником ефективності, а й важливим чинником довіри клієнтів і довгострокової стійкості страхової компанії.

Основними функціями прибутку підприємства:

1. Оціночна функція – прибуток відображає ефективність господарської діяльності підприємства, є показником результативності управління ресурсами.
2. Стимулююча функція – прибуток мотивує підприємство до підвищення продуктивності праці, впровадження інновацій та оптимізації витрат.
3. Фінансова (інвестиційна) функція – прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства: розширення виробництва, модернізації, впровадження нових технологій.
4. Соціальна функція – за рахунок прибутку підприємство може забезпечувати соціальні гарантії для працівників, премії, покращення умов праці тощо.
5. Фіскальна функція – прибуток виступає базою для оподаткування, тому є важливим джерелом надходжень до державного та місцевих бюджетів.
6. Регуляторна функція – прибуток впливає на формування внутрішньої структури підприємства, розподіл ресурсів між підрозділами, а також на стратегічні рішення [1; 15; 32].

Прибутковість страхової компанії залежить від багатьох факторів, серед яких ключовим є структура страхового портфеля. Якщо компанія формує збалансований портфель, у якому оптимально поєднані різні види страхування

(ризикове, майнове, медичне, життя тощо), вона зменшує ризики великих збитків і підвищує фінансову стабільність. Надмірна концентрація на одному виді страхування або на високоризикових видах може призвести до коливань прибутковості або навіть до збитків у разі великої кількості страхових випадків.

Іншим важливим чинником є ефективність інвестиційної діяльності. Страхові компанії акумулюють значні обсяги коштів у вигляді страхових резервів, які можуть бути інвестовані в цінні папери, банківські депозити, нерухомість тощо. Прибутковість цих інвестицій значно впливає на загальну рентабельність компанії. Розумне управління інвестиційним портфелем дозволяє компанії не лише покривати витрати на страхові виплати, а й отримувати додатковий дохід.

Також на прибутковість впливає якість управління ризиками та андеррайтинг. Компетентне оцінювання ризиків під час укладення договорів страхування, встановлення адекватних тарифів, запобігання шахрайству – усе це сприяє зменшенню збитковості. Крім того, фактори зовнішнього середовища, такі як економічна стабільність, інфляція, державне регулювання, конкуренція на ринку, також мають істотний вплив на прибутковість страховика [10].

Важливу роль у формуванні прибутковості відіграє рівень клієнтського обслуговування та репутація компанії. Задоволені клієнти частіше поновлюють договори страхування та рекомендують компанію іншим, що сприяє стабільному приросту премій. Крім того, ефективність внутрішніх бізнес-процесів, зокрема автоматизація, оптимізація витрат і зменшення адміністративного навантаження, дозволяють знизити операційні витрати. Сукупність усіх цих факторів формує конкурентоспроможність страхової компанії на ринку та визначає її здатність до сталого зростання прибутку [24].

1.3. Напрями управління прибутковістю підприємства

Управління прибутком підприємства — це система заходів, методів та рішень, спрямованих на формування, розподіл і використання прибутку з метою забезпечення фінансової стійкості, ефективності діяльності та стратегічного розвитку підприємства. Це управлінський процес, що охоплює планування прибутку, контроль за його рівнем, аналіз факторів впливу та прийняття рішень щодо його оптимального використання [21].

Управління прибутковістю підприємства — це цілеспрямований процес впливу на доходи та витрати з метою досягнення максимально можливого фінансового результату за оптимальних витрат ресурсів. Воно включає аналіз рівня прибутковості, виявлення факторів впливу, розробку та впровадження заходів щодо підвищення ефективності діяльності, а також контроль за результатами. Управління прибутковістю є важливою складовою стратегічного менеджменту підприємства, що дозволяє забезпечити його конкурентоспроможність, фінансову стійкість і подальший розвиток [11; 28].

Відповідно управління прибутковістю страхової компанії являє собою систему заходів, спрямованих на забезпечення стійкого фінансового результату за рахунок ефективного розміщення страхових резервів, оптимізації витрат та збалансованого тарифоутворення. Цей процес включає аналіз джерел прибутку, контроль над рівнем страхових виплат, мінімізацію ризиків збитковості та впровадження інноваційних фінансових інструментів. Управління прибутковістю дає змогу компанії не лише зберігати стабільність у конкурентному середовищі, а й забезпечувати розвиток, виконання зобов'язань перед клієнтами та зростання довіри з боку партнерів і інвесторів підприємства [4].

Управління прибутковістю передбачає використання системи управління доходами та витратами (рисунок 1.3).

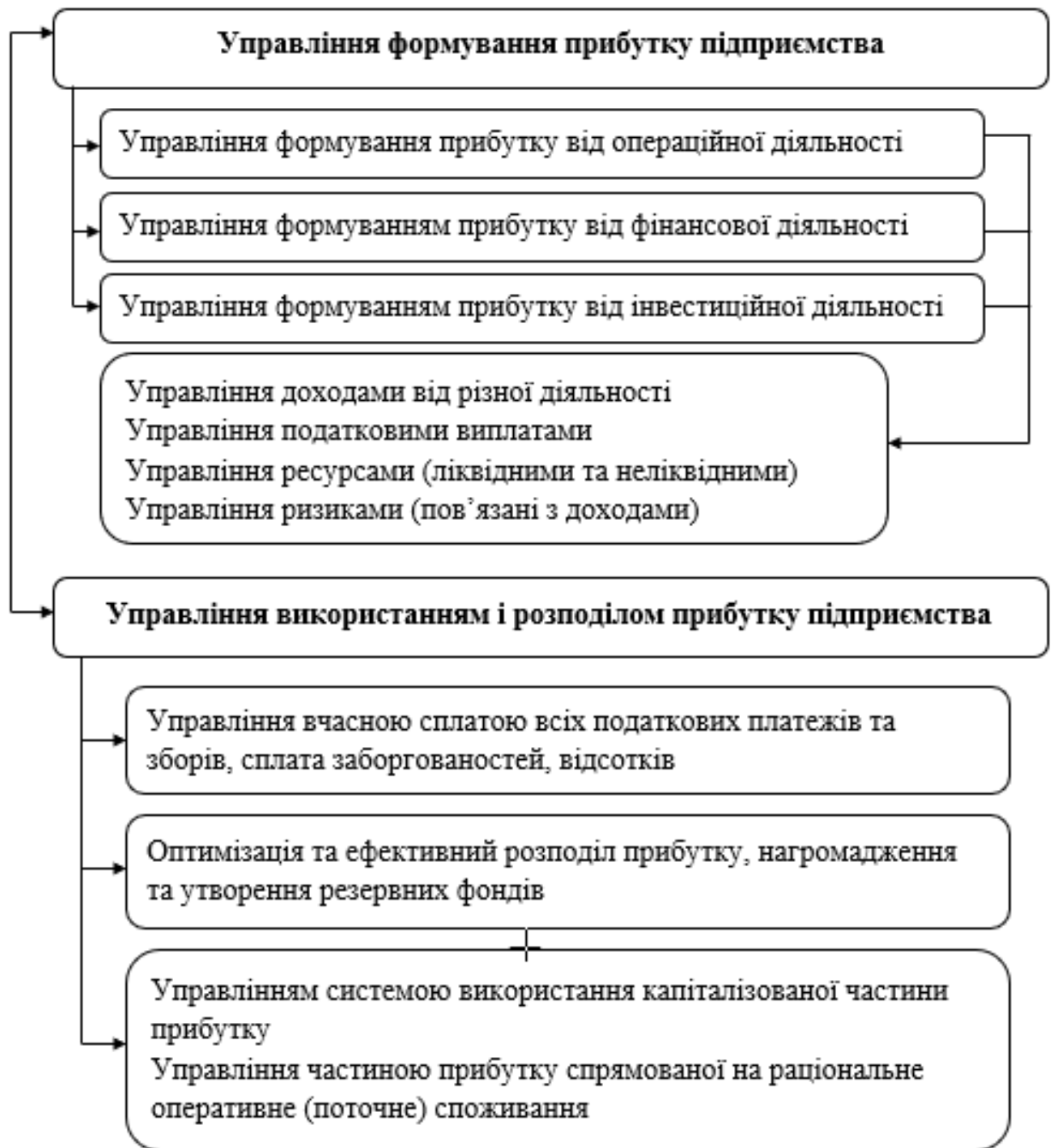

Рис. 1.3. Система управління формуванням та використанням прибутку [32]

Управління прибутковістю підприємства є ключовим елементом фінансової стратегії, оскільки саме прибуток визначає здатність підприємства до розвитку, інвестування та стійкого функціонування в умовах конкуренції. Раціональне управління прибутковістю дозволяє ефективно використовувати наявні ресурси, оптимізувати витрати, підвищити продуктивність і забезпечити фінансову стабільність. Завдяки цьому підприємство може не

лише досягати запланованих економічних цілей, а й формувати резерви для покриття ризиків. Крім того, прибутковість є важливим індикатором інвестиційної привабливості, що сприяє залученню капіталу. Таким чином, грамотне управління прибутковістю є основою успішної та довготривалої діяльності будь-якого суб'єкта господарювання.

Головна місія управління прибутком підприємства полягає у знаходженні найбільш дієвих механізмів його генерації та налагодженні раціонального розподілу з метою забезпечення поступального розвитку бізнесу та підвищення його капіталізації на ринку.

За своєю суттю, управління прибутком включає такі ключові аспекти:

- комплексний аналіз чинників, що визначають величину прибутку, оцінка поточного стану прибутковості та розробка прогнозних сценаріїв на майбутнє;
- встановлення бажаних показників прибутку та формування стратегій їх досягнення через оптимізацію доходної та витратної частин діяльності;
- систематичне ведення обліку доходів і витрат, відстеження фактичних значень прибутку у порівнянні з плановими, а також ідентифікація та аналіз розбіжностей;
- пошук можливостей для збільшення виторгу від продажу товарів (послуг) шляхом маневрування цінами, освоєння нових ринків, поліпшення споживчих властивостей продукції тощо;
- запровадження заходів щодо зниження собівартості виробництва, оптимізації адміністративних та інших операційних видатків, підвищення ефективності використання наявних ресурсів;
- визначення оптимального співвідношення спрямування прибутку на різні потреби, такі як виплата дивідендів акціонерам, створення резервів, інвестування у майбутній розвиток;

- вимірювання результативності: Оцінка ефективності реалізованих управлінських рішень у сфері прибутку та їхнього впливу на загальний фінансовий стан і перспективи зростання підприємства [2; 9; 32].

У своїй діяльності підприємства можуть використовувати одну із трьох стратегій управління прибутком (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Види стратегії управління прибутком підприємства

Назва стратегії	Зміст стратегії
Агресивна (наступальна) стратегія	Передбачає постійне збільшення обсягів прибутку підприємства на основі максимізації доходів та стабілізації рівня витрат на визначеному (прийнятному) для підприємства рівні
Захисна стратегія	Передбачає збільшення сукупних доходів підприємства за рахунок скорочення витрат у поточному періоді
Диверсифікована стратегія	Передбачає застосування проміжної між агресивною та захисною стратегіями

Джерело: [32]

Процес управління прибутковістю підприємства розгортається послідовно через декілька ключових стадій:

1. Аналітичний етап - на цьому початковому кроці здійснюється глибоке дослідження факторів, що формують прибутковість. Проводиться аналіз зовнішнього середовища (ринкова кон'юнктура, дії конкурентів) та внутрішніх аспектів діяльності підприємства (виробничі витрати, цінова політика, обсяги продажів). Оцінюються поточні показники прибутковості та виявляються резерви для її зростання.
2. Планування прибутковості - на основі отриманих аналітичних даних розробляються цільові показники прибутковості на майбутні періоди. Формуються конкретні плани та заходи, спрямовані на досягнення цих

- цілей, включаючи оптимізацію доходів та витрат, розробку цінових стратегій та планів маркетингу.
3. Організація управління прибутковістю - на цьому етапі визначається структура управління прибутковістю, розподіляються обов'язки та відповідальність між відповідними підрозділами та посадовими особами. Забезпечується інформаційне забезпечення процесу управління та налагоджується система обліку та контролю показників прибутковості.
 4. Регулювання та контроль прибутковості - на цьому етапі здійснюється постійний моніторинг фактичних показників прибутковості та їх порівняння з плановими значеннями. Виявляються відхилення, аналізуються їх причини та вживаються коригувальні заходи для забезпечення досягнення запланованих рівнів прибутковості.
 5. Оцінка та аналіз результатів - на завершальному етапі проводиться оцінка ефективності впровадженої системи управління прибутковістю та досягнутих результатів. Аналізуються фактори успіху та невдач, робляться висновки для подальшого вдосконалення процесу управління прибутковістю підприємства [27-34].

Висновки до першого розділу

Досліджено, що прибутковість підприємства — це показник його здатності отримувати прибуток у процесі господарської діяльності, відображаючи ефективність використання ресурсів. Вона характеризується співвідношенням отриманого прибутку до вкладених активів, витрат або доходу підприємства. Прибуток підприємства — це різниця між доходами від реалізації продукції, товарів або послуг та витратами на їх виробництво і реалізацію. Він є важливим показником ефективності діяльності підприємства,

що відображає його фінансовий результат і здатність генерувати додану вартість.

Визначено, що прибуток характеризується такими ознаками: фінансовий результат діяльності, джерело самофінансування, основа для інвестування, показник ефективності управління, стимул розвитку підприємства, індикатор ринкової конкурентоспроможності. Функціями прибутку є: оцінювальна, розподільча, стимулююча, інноваційна, соціальна, інвестиційна, контрольна.

Напрями управління прибутковістю підприємства охоплюють комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності та максимізацію фінансових результатів. До основних напрямів належать оптимізація структури витрат, зростання обсягів реалізації продукції, вдосконалення цінової політики, розширення асортименту товарів і послуг, залучення інвестицій та впровадження інноваційних технологій. Важливу роль відіграють також підвищення продуктивності праці, удосконалення системи управління якістю продукції та ефективне використання виробничих ресурсів. Управління прибутковістю передбачає постійний моніторинг фінансових показників, аналіз рентабельності та прийняття оперативних управлінських рішень для забезпечення сталого розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «Гардіан»

2.1. Характеристика господарської діяльності страхової компанії «Гардіан»

Страхова компанія «Гардіан» є прикладом сучасного підприємства європейського рівня, яке протягом понад 15 років успішно реалізує свою місію із забезпечення фінансової безпеки, підтримки здоров'я та комфорту своїх клієнтів.

Головною метою діяльності компанії є максимальне задоволення очікувань споживачів страхових послуг шляхом гарантування їх високої якості та забезпечення оперативного розв'язання страхових випадків. Завдяки стабільному фінансовому розвитку, «Гардіан» тривалий час утримує високу ліквідність і посідає гідне місце серед провідних страхових компаній, виступаючи надійним партнером і конкурентом на національному ринку. 2019 рік став для компанії знаковим: внаслідок активного розвитку та прозорості бізнес-процесів «Гардіан» здобула довіру одного з найбільших міжнародних інвесторів — Арунаса Шикшти, що дало змогу розпочати вихід на міжнародні ринки.

У 2020 році генеральним директором компанії став Віктор Берлін, кандидат економічних наук, який у 2012–2014 роках був членом Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

Станом на 2023 рік «Гардіан» охоплює 31 філію в різних регіонах країни, має понад 3600 точок продажу страхових продуктів для фізичних та юридичних осіб, більше 200 штатних співробітників і співпрацює з міжнародними аудиторами для забезпечення прозорості своєї діяльності.

До основних конкурентних переваг компанії належать:

- залучення висококваліфікованих фахівців із глибоким розумінням потреб клієнтів;

- оперативне врегулювання страхових випадків (виплати за КАСКО в середньому здійснюються за 5–7 днів, за автоцивілкою — 80% випадків закриваються в межах 35 днів);
- широка продуктова лінійка, яка охоплює 17 добровільних і 18 обов'язкових видів страхування, ліцензованих відповідними регуляторними органами;
- застосування індивідуалізованого підходу до кожного страхового випадку;
- наявність власного асистуючого сервісу;
- широка мережа агентських і регіональних представництв;
- співпраця із глобальними перестраховими компаніями;
- функціонування власного сучасного Call-центру для підтримки клієнтів.

Згідно зі Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», страхова компанія «Гардіан» офіційно розкриває наступні дані:

1. Небанківська фінансова установою є Товариство з додатковою відповідальністю страхова компанія «Гардіан».
2. Адреса головного офісу: 01032, м. Київ, вул. Саксаганського 96. КОАТУУ 8038200000. Телефон: (044) 333 37 10, Контакт-центр: 0 800 503, Електронна пошта: office@grdn.com.ua.
3. Опис фінансової послуги, яку пропонується надати клієнту, із вказівкою її вартості, якщо інше не зазначено законодавством України щодо регулювання певних ринків фінансових послуг.
4. ТДВ страхова компанія «Гардіан» надає послуги у сфері страхування. Вартість послуг визначається згідно з затвердженими Правилами страхування для добровільних видів страхування або відповідними нормативно-правовими актами для обов'язкових видів страхування, що зазначається в договорі зі страхувальником, з урахуванням виду страхування, франшизи та погоджених умов.

5. Страхова компанія «Гардіан» зареєстрована як небанківська фінансова установа в Державному реєстрі фінансових установ.

Компанія СК «Гардіан» орієнтується на побудову клієнтоорієнтованого європейського зразка бізнесу, забезпечуючи прозорі процеси та стратегічний розвиток на довгострокову перспективу. Компанія створює комфортні умови для партнерів і клієнтів, постійно покращуючи якість своїх послуг відповідно до змін та вимог сучасного часу.

Нагороди та досягнення за період 2019-2022 років:

- 2019 рік: компанія стала членом Ліги страхових організацій України (ЛІСОУ), успішно пройшла аудит міжнародною компанією «HLB», що підтвердило її фінансову стабільність за міжнародними стандартами;
- 2020 рік: страхова компанія «GUARDIAN» виплатила клієнтам близько 100 млн грн страхових відшкодувань, з яких 60 млн грн отримали фізичні особи, що майже вдвічі більше за попередній рік. Щомісяця компанія виплачує в середньому 8 млн грн. СК «GUARDIAN» стала членом МТСБУ та Ядерного страхового пулу України.

Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Гардіан» (код ЄДРПОУ 35417298) повідомляє, що відповідно до пункту 201 постанови Правління Національного банку України від 6 березня 2022 року № 39 «Про врегулювання діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг, небанківських фінансових груп, учасників платіжного ринку, колекторських компаній та юридичних осіб, які мають ліцензії на надання банкам послуг з інкасації», небанківські фінансові установи, а також юридичні особи, що надають окремі фінансові послуги, та колекторські компанії під час дії воєнного стану в Україні не зобов'язані публікувати інформацію про свою структуру власності на офіційних веб сайтах.

До складу керівництва страхової компанії «Гардіан» входять (рисунок 2.1.).

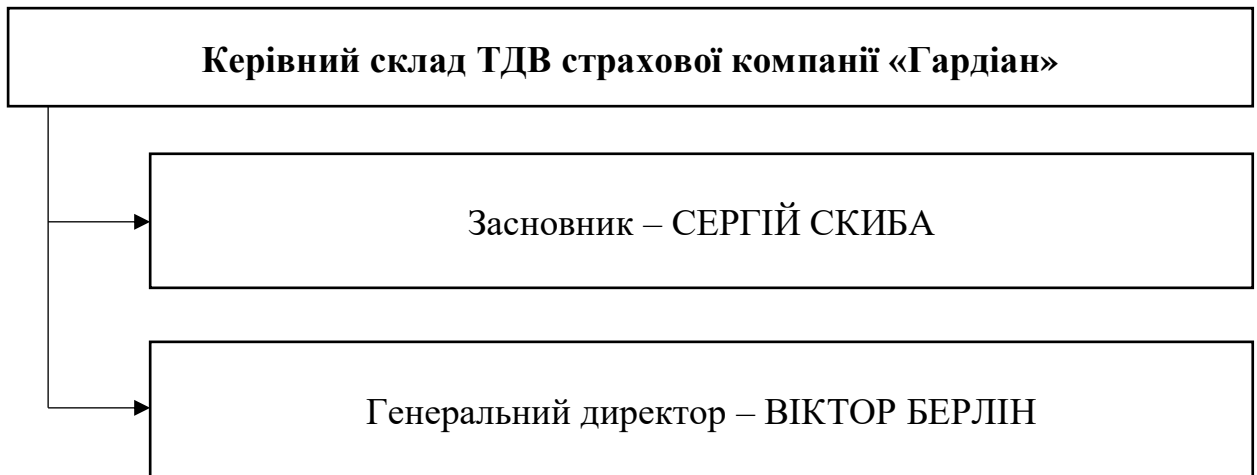

Рис. 2.1. Структура керівників ТДВ страхової компанії «Гардіан» [23]

Компанія реалізує високоякісні страхові продукти, розроблені на основі отриманих у відповідності з діючим законодавством ліцензій **(Перелік Додаток А)**.

На сьогодні, Страхова компанія «Гардіан» є членом професійної спільноти: Повний член Моторного (транспортного) страхового бюро України, член Ліги страхових організацій України, член Ядерного страхового пулу України, член Конфедерації будівельників України, член Аграрного фонду України.

Перелік страхових послуг, які надає страхова компанія на національному страховому ринку, охоплює такі напрямки:

1. Для приватних осіб:

- захист нерухомого майна – житлових будинків або квартир;
 - обов’язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (автоцивілка);
 - КАСКО – добровільне страхування автомобілів;
 - медичне страхування – забезпечення фінансового захисту у випадках раптових захворювань, травм або загострень хронічних хвороб.
- Наявність страхового полісу дає змогу отримувати кваліфіковану допомогу без прив’язки до місця реєстрації або перебування;

- туристичне страхування – важливий елемент безпечної та впевненої подорожі;
- асистанс-послуги – оперативна підтримка в непередбачуваних ситуаціях.

2. Для суб'єктів господарювання:

- захист комерційної та виробничої нерухомості;
- страхування службових і вантажних транспортних засобів;
- страхове покриття для вантажів та багажу під час перевезень;
- страхування ризиків, пов'язаних із аграрною діяльністю;
- поліси, що покривають відповідальність перед третіми особами;
- страхування втрат від фінансових ризиків;
- програми добровільного медичного страхування для працівників.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності страхової компанії «Гардіан»

Страхова компанія «Гардіан» понад 15 років активно функціонує на ринку страхових послуг України, обслуговуючи як фізичних, так і юридичних осіб. До сфери її діяльності входить страхування різних видів рухомого й нерухомого майна, а також страхування життя та здоров'я громадян. Крім того, компанія пропонує поліси для покриття фінансових ризиків і забезпечення соціального захисту працівників підприємств, організацій та установ.

«Гардіан» зарекомендувала себе як стабільний та відповідальний гравець у сфері страхування, що гарантує своїм клієнтам надійний фінансовий захист. Асортимент послуг охоплює автострахування, добровільне медичне страхування, страхування майна, бізнес-активів та інші продукти. Компанія активно впроваджує цифрові технології, роблячи сервіси доступними та

зручними, що сприяє зміцненню довіри серед клієнтів — як приватних осіб, так і корпоративних структур.

Станом на кінець 2024 року розмір статутного капіталу СК «Гардіан» становив 100 млн грн, при цьому вартість чистих активів перевищує цей показник. Упродовж останніх років структура капіталу залишається сталою: додаткових емісій акцій не проводилось, що впливає на динаміку власного капіталу в цілому.

Зведені фінансові результати діяльності компанії за період 2022–2023 років відображені в таблиці 2.1, а детальна фінансова звітність розміщена у **додатках Б, В.**

Таблиця 2.1

Показники балансу страхової компанії «Гардіан» протягом 2022-2024 років, тис грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024-2022 роки
Нематеріальні активи	390	390	390	0
Основні засоби	115 287	172 649	191 575	76288
Інвестиційна нерухомість	0	26 130	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	194 593	455 955	422 507	227914
Всього необоротних активів	310 270	655 124	614 472	304202
Запаси	993	1 123	784	-209
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0	81	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	3 837	7 595	7 632	3795
Інша поточна дебіторська заборгованість	5 673	840	13 200	7527

продовження таблиці 2.1

Поточні фінансові інвестиції	122 350	193 068	158 794	36 444
Гроші та еквіваленти	249 069	153 490	175 313	-73 756
Витрати майбутніх періодів	37	39	75	38
Частка перестраховика у страхових резервах	10 318	24 120	10 037	-281
Всього оборотних активів	392 277	380 356	365 835	-26 442
Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	0	0	0	0
Всього активів	702 547	1 035 480	980 307	277 760

Упродовж аналізованого періоду загальна сума активів підприємства зросла на 277 760 тис. грн (з 702 547 тис. грн у 2022 році до 980 307 тис. грн у 2024 році), що свідчить про розширення діяльності та нарощення ресурсної бази. Основне зростання спостерігається за рахунок збільшення необоротних активів, зокрема, значно зросли основні засоби (+76 288 тис. грн) та залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах (+227 914 тис. грн). Це вказує на посилення матеріально-технічної бази та накопичення страхових резервів.

У той же час оборотні активи показали незначне зниження на 26 442 тис. грн. Найбільш помітне скорочення стосується грошових коштів та їх еквівалентів (-73 756 тис. грн), що може свідчити про інвестування в інші активи або виплати за зобов'язаннями. Разом з тим, зросли поточні фінансові інвестиції та інша дебіторська заборгованість, що може бути пов'язано зі збільшенням обсягу операційної діяльності. Загалом структура активів за період зазнала змін у напрямку переважання довгострокових вкладень.

Здійнимо аналіз пасивів страхової компанії «Гардіан» протягом 2022-2024 років (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Показники пасивів страхової компанії «Гардіан» протягом 2022-2024 років, тис грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024-2022 роки
Зареєстрований пайовий капітал	100 000	100 000	100 000	0
Капітал у дооцінках	99 833	169 395	183 665	83 832
Нерозподілений прибуток	45 193	45 914	66 666	21 473
Всього власного капіталу	245 026	315 309	350 331	105 305
Страхові резерви	434 279	673 189	606 604	172 325
Всього довгострокових зобов'язань та забезпечень	434 279	673 189	606 604	172 325
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2 367	2 495	2 531	164
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	5 353	9 112	10 920	5 567
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з податку на прибуток	5 187	8 909	10 623	5 436
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	201	208	278	77
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	730	853	982	252
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками за страховою діяльністю	10 894	28 903	1 281	-9 613
Поточні забезпечення	3 633	5 220	7 303	3 670
Інші поточні зобов'язання	64	191	77	13

продовження таблиці 2.2

Всього поточних зобов'язань та забезпечень	23 242	46 982	23 373	131
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0
Всього пасивів	702 547	1 035 480	980 307	277 760

Упродовж 2022–2024 років загальна сума пасивів підприємства зросла на 277 760 тис. грн, що відповідає динаміці активів. Основним джерелом зростання є збільшення власного капіталу на 105 305 тис. грн, що свідчить про покращення фінансової стійкості та прибутковості компанії. Значне зростання капіталу у дооцінках (+83 832 тис. грн) може бути пов'язане з переоцінкою активів, а приріст нерозподіленого прибутку (+21 473 тис. грн) — із прибутковою діяльністю протягом періоду.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення зросли на 172 325 тис. грн, головним чином завдяки нарощуванню страхових резервів. Це зростання свідчить про підвищену активність компанії в страхуванні, а також про необхідність створення додаткових резервів для виконання майбутніх зобов'язань перед клієнтами. У 2023 році спостерігалось пікове значення страхових резервів, яке дещо знизилось у 2024 році, що може свідчити про часткове виконання зобов'язань або зміну підходів до резервування.

Поточні зобов'язання загалом залишилися на майже незмінному рівні (зростання лише на 131 тис. грн), проте відбулися істотні зміни у структурі: зросли заборгованості за податками, оплатою праці та забезпеченнями, що свідчить про активізацію господарської діяльності. Водночас помітне скорочення поточної кредиторської заборгованості за страховою діяльністю (-9 613 тис. грн) може свідчити про оптимізацію страхових виплат або погашення боргових зобов'язань у цій сфері.

Проаналізуємо витрати страхової компанії «Гардіан» протягом 2023-2024 років (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Показники операційних витрат страхової компанії «Гардіан» протягом 2023-2024 років, тис грн.

Показники	2023	2024	Відхилення 2023-2024 роки
Матеріальні затрати	3 314	10 248	-13 562
Витрати на оплату праці	25 107	44 097	-69 204
Відрахування на соціальні заходи	4 955	5 718	-10 673
Амортизація	8 820	18 949	-27 769
Інші операційні витрати	683 714	472 982	-1 156 696
Усього операційних витрат	725 910	551 994	-1 277 904

У 2024 році спостерігається істотне скорочення загального обсягу операційних витрат страхової компанії — на 1 277 904 тис. грн порівняно з 2023 роком. Найбільше зменшення відбулося за статтею «Інші операційні витрати», які скоротились на 1 156 696 тис. грн, що свідчить про оптимізацію управлінських або адміністративних витрат, можливо, внаслідок перегляду договірних умов, скорочення непрофільних витрат або переходу до більш ефективних інструментів діяльності.

Незважаючи на загальне зменшення витрат, відбулося зростання за деякими статтями: зокрема, витрати на оплату праці зросли на 18 990 тис. грн, амортизаційні відрахування — на 10 129 тис. грн, що свідчить про оновлення основних засобів та підвищення оплати праці.

Загалом, діяльність страхової компанії в 2024 році характеризується підвищеною ефективністю управління витратами. Незначне збільшення окремих витрат на персонал та амортизацію компенсується масштабним скороченням інших витрат, що позитивно позначається на загальному фінансовому результаті.

2.3. Оцінка ефективності управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан»

Страхова компанія «Гардіан» протягом останніх років демонструє стабільні фінансові результати та здатність отримувати прибуток від основної діяльності. Зростання обсягів страхових послуг, ефективне управління витратами та збільшення власного капіталу свідчать про позитивну динаміку її розвитку. Далі буде проведено аналіз прибутковості компанії з урахуванням змін у доходах, витратах і чистому фінансовому результаті.

Для оцінки прибутковості проаналізуємо показники фінансових результатів страхової компанії протягом 2022-2024 років (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Показники фінансових результатів діяльності (прибутку і витрат) страхової компанії «Гардіан» у 2022-2024 роках, тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2022-2024 роки
Чисті зароблені страхові премії	778 860	1 104 081	936 482	157 622
Валовий прибуток	603 722	703 505	420 950	-182 772
Інші операційні доходи	15 720	102 105	83 135	67 415
Фінансовий результат від операційної діяльності	-17 363	-37 318	-58 431	-41 068
Інші фінансові доходи	44 958	79 785	87 003	42 045
Інші доходи	27 179	8 489	18 225	-8 954
Фінансовий результат до оподаткування	53 268	45 694	43 412	-9 856
Витрати з податку на прибуток	40 265	44 973	36 583	-3 682

Аналізуючи наведені показники діяльності страхової компанії «Гардіан» за 2022–2024 роки, можна зробити такі висновки, що у 2024 році відбулося зниження обсягу чистих зароблених страхових премій порівняно з 2023 роком — із 1 104 081 тис. грн до 936 482 тис. грн, що свідчить про певне скорочення обсягу страхових операцій. Однак у порівнянні з 2022 роком цей показник усе

ж зріс на 157 622 тис. грн, що загалом підтверджує позитивну динаміку розвитку страхового портфеля за період.

Валовий прибуток у 2024 році суттєво зменшився — на 282 555 тис. грн у порівнянні з попереднім роком, що може свідчити про підвищення собівартості наданих страхових послуг або зменшення прибутковості договорів. Незважаючи на це, компанії вдалося зберегти досить високі обсяги інших операційних доходів: у 2024 році вони склали 83 135 тис. грн, що в рази перевищує рівень 2022 року (15 720 тис. грн).

Проте фінансовий результат від операційної діяльності залишається від'ємним і демонструє погіршення — збиток зріс із -17 363 тис. грн у 2022 році до -58 431 тис. грн у 2024-му. Це вказує на необхідність підвищення ефективності основної операційної діяльності. Водночас компанія показує зростання інших фінансових доходів (із 44 958 тис. грн до 87 003 тис. грн), що частково компенсує операційні втрати.

Динаміка чистого прибутку страхової компанії «Гардіан» за 2022-2024 роки подана на рисунку 2.2.

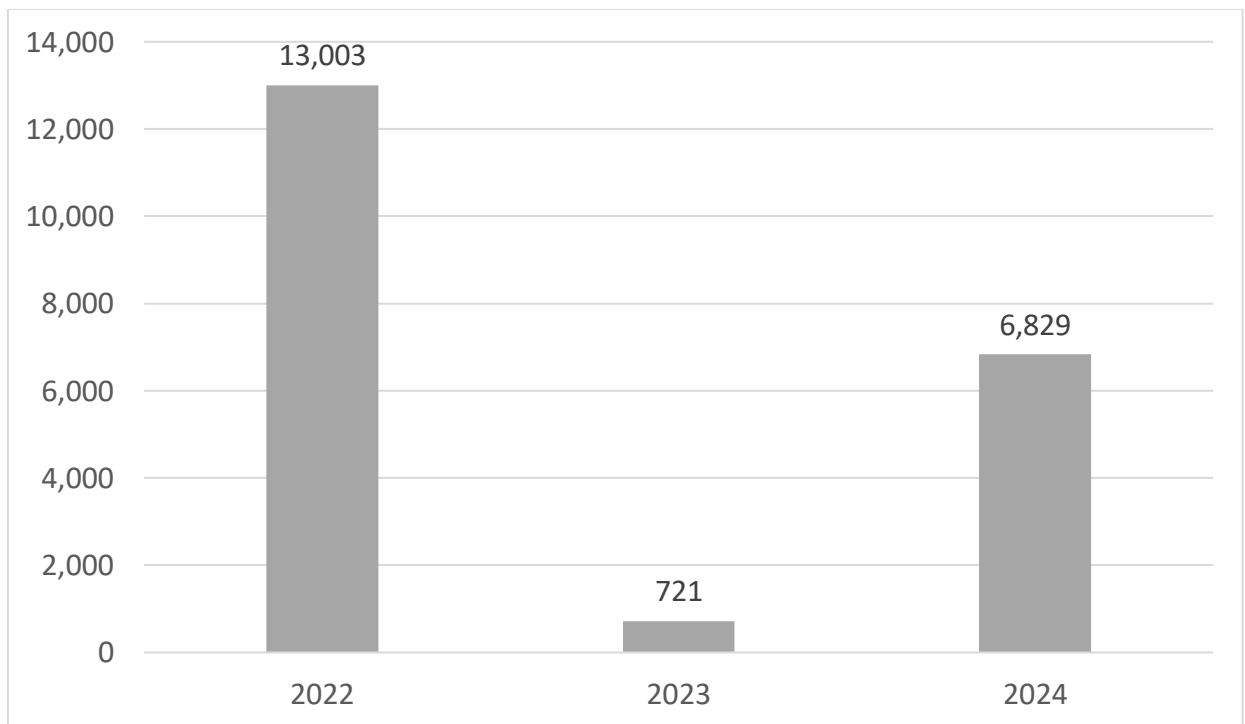

Рис. 2.2. Чистий прибуток страхової компанії «Гардіан» за 2022-2024 роки, тис. грн.

Страхова компанія «Гардіан» надає страхові послуги фізичним та юридичним особам за різними класифікаціями, що дає змогу отримувати дохід з різних видів страхування (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Види доходів (страхових премій) страхової компанії «Гардіан» у 2024 році, тис грн.

Лінія бізнесу	Премії, валова сума	Премії, передані у перестраховування	Зміна резерву незароблених премій, валова сума	Чисті зароблені страхові премії
Асистанс	77 792	0	15 812	58 356
Відповідальність (крім страхування відповідальності оператора ядерної установки та крім страхування відповідальності суб'єкта митного режиму)	14 124	877	5 408	8 266
Здоров'я (крім медичного страхування)	40 224	4	203	40 021
Здоров'я (медичне страхування)	314	0	65	249
Зелена картка	371 444	79 768	-93 729	385 405
Інша моторна відповідальність	18 284	1 731	4 790	11 286
КАСКО	76 191	14 082	8 910	49 787
Майно (страхування сільськогосподарської продукції без держ підтримки)	244	0	-353	597
Майно, крім страхування сільськогосподарської продукції	22 606	956	3 117	18 289
МАТ відповідальність	477	44	275	183
МАТ майно	2 528	1 444	111	1 007
ОСЦПВ	401 595	0	74 278	327 317
Страхування відповідальності оператора ядерної установки	13 013	6 119	-9 363	11 899
Страхування відповідальності суб'єкта митного режиму	18 509	0	1 320	17 189
Фінансові ризики	6 905	0	328	6 622
Кредит, поручка	0	0	-9	9
Разом	1 064 295	105 034	11 163	936 492

У 2024 році найбільшу частку чистих зароблених страхових премій для СК «Гардіан» забезпечили лінії бізнесу «ОСЦПВ» (327 317 тис. грн) і «Зелена картка» (385 405 тис. грн), що разом становить понад 75% загального обсягу. Помітним є також внесок напрямків «Асистанс» (58 356 тис. грн) та «КАСКО» (49 787 тис. грн). Загалом компанія ефективно утримує значну частину премій, не передаючи їх у перестраховування (лише 9,9% від валових премій передано), що свідчить про високий рівень ризик-менеджменту.

Також, розрахуємо окремі показники прибутковості страхової компанії «Гардіан»:

1. Рентабельність власного капіталу (ROE):

$$2023: 721 / 315\,309 \times 100\% \approx 0,23\%$$

$$2024: 6\,829 / 350\,331 \times 100\% \approx 1,95\%$$

2. Рентабельність активів (ROA):

$$2023: 721 / 1\,035\,480 \times 100\% \approx 0,07\%$$

$$2024: 6\,829 / 980\,307 \times 100\% \approx 0,70\%$$

3. Рентабельність страхових премій:

$$2023: 721 / 1\,104\,081 \times 100\% \approx 0,07\%$$

$$2024: 6\,829 / 936\,482 \times 100\% \approx 0,73\%$$

Ці показники свідчать про покращення загальної прибутковості компанії у 2024 році порівняно з 2023, хоч операційна діяльність залишається збитковою. Найбільше зростання спостерігається у рентабельності власного капіталу та активів. А також, свідчить про стабільність основних джерел доходу компанії та дозволяє сформулювати прогнозовану фінансову стратегію. Разом із зростанням інших операційних доходів у 2024 році, це створює потенціал для підвищення прибутковості за умови зниження операційних витрат.

2.4. Напрями покращення системи управління прибутковістю страхової компанії «Гардіан» в сучасних умовах

Управління прибутковістю є критично важливим аспектом для забезпечення довгострокової стабільності та розвитку страхової компанії «Гардіан». Ефективне управління прибутковістю дозволяє компанії не лише покривати поточні операційні витрати та виплачувати страхові відшкодування, але й формувати необхідні резерви для майбутніх зобов'язань, інвестувати в нові технології та розширювати свою діяльність. Здатність страхової компанії «Гардіан» генерувати стабільний прибуток є ключовим фактором для підтримки довіри клієнтів, залучення інвесторів та забезпечення конкурентоздатності на страховому ринку.

Оптимізація прибутковості безпосередньо впливає на фінансову стійкість страхової компанії «Гардіан», її здатність виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками та акціонерами. Високий рівень прибутковості створює запас міцності для подолання непередбачених збитків, дозволяє впроваджувати інноваційні страхові продукти та послуги, а також розширювати мережу продажів. Успішне управління прибутковістю є запорукою сталого зростання «Гардіан» та її здатності залишатися надійним партнером для своїх клієнтів у довгостроковій перспективі.

Напрями підвищення рівня прибутковості страхової компанії «Гардіан» подано на рисунку 2.3.

Оптимізація тарифної політики та андеррайтингу страхової компанії «Гардіан» може підвищити свою прибутковість шляхом ретельного перегляду та коригування страхових тарифів на основі глибокого аналізу ризиків та статистики збитковості. Вдосконалення процесів андеррайтингу, тобто оцінки ризиків потенційних клієнтів, дозволить більш точно визначати вартість страхових полісів для різних категорій страхувальників, мінімізуючи можливість недооцінки ризиків та пов'язаних з цим збитків.

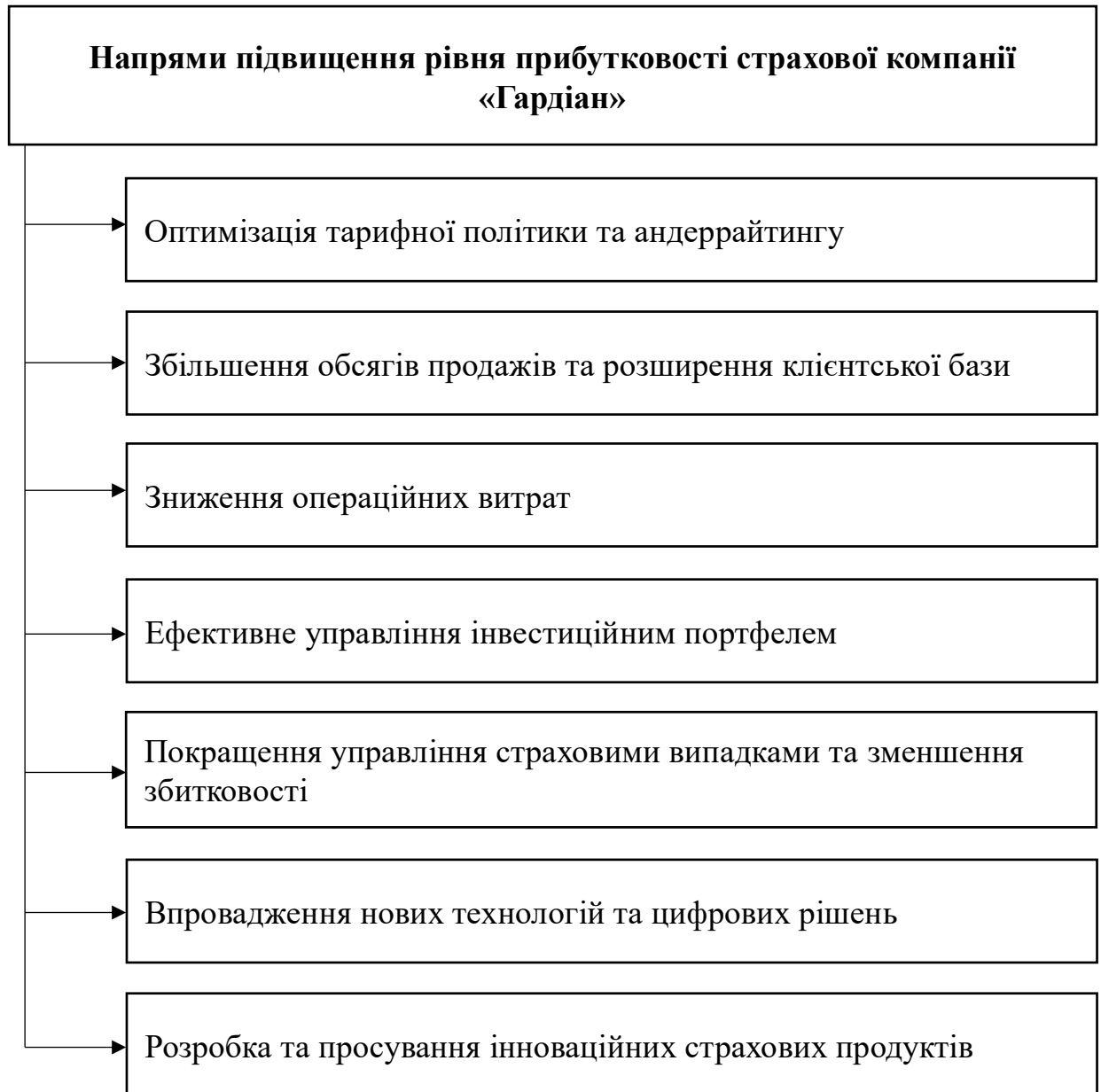

Рис. 2.3. Напрями підвищення рівня прибутковості страхової компанії «Гардіан» (власна розробка автора)

Для «Гардіан» збільшення обсягів продажів та розширення клієнтської бази є ключовим фактором зростання прибутковості, оскільки більша кількість укладених страхових договорів безпосередньо призводить до збільшення страхових премій – основного джерела доходів компанії. Для досягнення цієї мети «Гардіан» може застосувати комплексний підхід, що охоплює різні канали продажів та маркетингові стратегії. Насамперед, необхідно проаналізувати поточну клієнтську базу та визначити найбільш перспективні

сегменти ринку для залучення нових клієнтів. Це може включати фізичних осіб з різним рівнем доходу, малий та середній бізнес, а також великі корпоративні клієнти.

Розширення каналів продажів є ще одним важливим аспектом. Страхова компанія «Гардіан» може інвестувати в розвиток власної агентської мережі, забезпечуючи агентів необхідними інструментами та навчанням для ефективного залучення нових клієнтів. Паралельно з цим, компанії слід активно розвивати онлайн-канали продажів, пропонуючи зручні та інтуїтивно зрозумілі онлайн-платформи для придбання страхових полісів. Партнерство з іншими фінансовими установами, автодилерами, ріелторськими агентствами та іншими організаціями, які мають доступ до широкої клієнтської бази, також може бути ефективним способом розширення ринку.

Ефективні маркетингові кампанії відіграють вирішальну роль у залученні нових клієнтів та підвищенні впізнаваності бренду «Гардіан». Це може включати як традиційні методи реклами (телебачення, радіо, зовнішня реклама), так і сучасні цифрові маркетингові інструменти (контент-маркетинг, соціальні мережі, таргетована реклама, email-маркетинг). Важливо розробити чітке позиціонування «Гардіан» на ринку, підкреслюючи її надійність, якість обслуговування та вигідні страхові пропозиції. Крім того, програми лояльності для існуючих клієнтів можуть стимулювати повторні покупки та рекомендації, що також сприяє розширенню клієнтської бази. Покращення якості обслуговування на всіх етапах взаємодії з клієнтами є критично важливим для залучення нових клієнтів та утримання існуючих, адже задоволені клієнти частіше рекомендують компанію своїм знайомим.

Також, страхова компанія «Гардіан» може підвищити свою прибутковість шляхом оптимізації внутрішніх бізнес-процесів та скорочення неефективних витрат. Це може включати автоматизацію рутинних завдань, оптимізацію адміністративних витрат, зменшення витрат на утримання офісів, впровадження енергоефективних технологій та оптимізацію закупівель.

Не менш важливим напрямом є ефективне управління інвестиційним портфелем. Страхові компанії, такі як «Гардіан», зазвичай мають значні обсяги тимчасово вільних коштів, які формуються зі страхових резервів. Ефективне управління інвестиційним портфелем, спрямоване на отримання стабільного інвестиційного доходу при контрольованому рівні ризику, може суттєво збільшити загальну прибутковість компанії.

Ефективне врегулювання страхових випадків, запобігання шахрайству та оптимізація процесу виплат є важливими факторами для зниження збитковості страхової компанії «Гардіан». Впровадження сучасних систем обробки страхових вимог, навчання персоналу з питань виявлення шахрайства та активна робота зі зменшення страхових ризиків можуть призвести до значної економії коштів.

Використання сучасних інформаційних технологій та цифрових платформ може значно підвищити ефективність діяльності «Гардіан», знизити операційні витрати, покращити якість обслуговування клієнтів та відкрити нові канали продажів. Впровадження онлайн-платформ для продажу полісів, чат-ботів для підтримки клієнтів, систем автоматизованої обробки даних та аналітики може сприяти зростанню прибутковості. Для «Гардіан» інтеграція сучасних технологій та цифрових інструментів відкриває значні можливості для підвищення прибутковості. Впровадження онлайн-платформ для продажу страхових полісів та обслуговування клієнтів дозволить знизити операційні витрати на утримання фізичних офісів та персонал, а також розширити географію продажів, охоплюючи клієнтів по всій країні та за її межами. Застосування систем автоматизованої обробки даних та штучного інтелекту може оптимізувати процеси андеррайтингу, врегулювання страхових випадків та управління ризиками, що призведе до зменшення витрат та підвищення точності оцінки ризиків.

Крім того, використання мобільних додатків та чат-ботів для комунікації з клієнтами покращить якість обслуговування, підвищить їхню лояльність та сприятиме залученню нових клієнтів. Аналітика великих даних (Big Data)

дозволить "Гардіан" краще розуміти потреби клієнтів, персоналізувати страхові пропозиції та виявляти нові ринкові тренди. Загалом, цифрова трансформація дозволить "Гардіан" стати більш ефективною, клієнтоорієнтованою та прибутковою компанією.

Створення та виведення на ринок нових, привабливих страхових продуктів, які відповідають потребам сучасних клієнтів та враховують нові ризики (наприклад, кіберстрахування, страхування відповідальності в цифровій сфері), може залучити нові сегменти клієнтів та збільшити доходи «Гардіан». Унікальні та конкурентоспроможні страхові пропозиції можуть стати важливим фактором зростання прибутковості компанії.

Висновки до другого розділу

Аналіз показав, що страхова компанія «Гардіан» демонструє стійке зростання фінансових показників, зокрема зростання активів та власного капіталу за 2022–2024 роки, що свідчить про поступове нарощення фінансового потенціалу. Незважаючи на незначне зниження оборотних активів у 2024 році, загальна структура балансу залишається збалансованою. Значне зростання необоротних активів, зокрема основних засобів, є позитивним сигналом про інвестиційну активність компанії та стратегічне оновлення матеріально-технічної бази.

Рівень прибутковості компанії у 2024 році демонструє певні коливання: при зростанні чистих зароблених страхових премій у ключових напрямках, валовий прибуток зменшився порівняно з 2023 роком. Операційні витрати в цілому знизилися, що є позитивним фактором, однак фінансовий результат від операційної діяльності залишається від'ємним. Водночас збільшення інших фінансових доходів частково компенсує збитковість основної діяльності, забезпечуючи позитивний результат до оподаткування та чистий прибуток у 2024 році.

Для підвищення прибутковості компанії доцільно оптимізувати операційні витрати, особливо в частині матеріальних затрат та інших поточних витрат. Також перспективним напрямом є розвиток ліній страхування з високим рівнем чистих зароблених премій, зокрема автострахування (ОСЦПВ, "Зелена картка") та страхування відповідальності. Активне використання цифрових технологій, розширення клієнтської бази та ефективна робота з перестрахованням також можуть забезпечити зміцнення фінансової стійкості компанії та зростання її прибутковості у майбутньому.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження можна робити наступні висновки:

1. Прибуток — це економічна категорія, що відображає перевищення доходів підприємства над його витратами за певний період. Він є головним джерелом фінансових ресурсів, стимулом для діяльності суб'єкта господарювання, показником ефективності використання наявних ресурсів. Прибутковість, у свою чергу, — це відносний показник, що характеризує рівень ефективності діяльності підприємства, співвідношення прибутку до витрат, активів або капіталу, і є ключовим критерієм оцінки фінансової результативності.

2. На основі аналізу діяльності страхової компанії «Гардіан» можна зробити висновок, що вона зберігає позитивну динаміку фінансових результатів, незважаючи на певні виклики в операційній діяльності. Чистий прибуток у 2024 році зріс у порівнянні з 2023 роком, попри зменшення валового прибутку. Це свідчить про ефективне управління фінансовими доходами та контролювання витрат. Подальше зростання прибутковості можливе завдяки підвищенню ефективності операційної діяльності, диверсифікації страхових продуктів і підвищенню якості страхових послуг, що дозволить зміцнити ринкові позиції компанії.

3. Фінансовий аналіз діяльності СК «Гардіан» засвідчив стабільне зростання обсягу активів, особливо необоротних, що може свідчити про довгострокову інвестиційну стратегію компанії. Разом з цим спостерігається підвищення власного капіталу, зокрема за рахунок зростання капіталу у дооцінках і нерозподіленого прибутку, що підкреслює фінансову надійність страховика. Проте, негативна динаміка валового прибутку та збитковий результат від операційної діяльності потребують більш глибокої оптимізації витрат і вдосконалення управлінських рішень.

4. У 2024 році СК «Гардіан» отримала чистий прибуток у розмірі 6 829 тис. грн, що значно перевищує показник 2023 року — 721 тис. грн, однак усе ще поступається прибутку 2022 року (13 003 тис. грн). При цьому чисті зароблені страхові премії зросли на 157 622 тис. грн у порівнянні з 2022 роком і склали 936 482 тис. грн, що свідчить про активізацію страхової діяльності. Незважаючи на зниження валового прибутку з 703 505 тис. грн у 2023 році до 420 950 тис. грн у 2024 році, зменшення операційних витрат дало змогу уникнути суттєвих збитків. Загалом прибутковість компанії потребує подальшого підвищення через оптимізацію витрат і збільшення ефективності використання ресурсів.

5. Для покращення рівня прибутковості компанії доцільно реалізувати кілька стратегічних напрямів: удосконалення системи перестрахування для зниження ризиків, посилення роботи з клієнтами в напрямку підвищення довіри та розширення клієнтської бази, а також цифровізація внутрішніх процесів задля зниження адміністративних витрат. Особливу увагу слід приділити розвитку найбільш прибуткових ліній бізнесу, таких як страхування «Зелена картка» та ОСЦПВ, де спостерігається висока частка чистих зароблених премій. Збалансований підхід до управління активами й зобов'язаннями, разом із нарощуванням фінансових інструментів, дозволить компанії не лише зберігати свою фінансову стійкість, а й посилити конкурентні переваги на страховому ринку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богацька Н.М., Кузьменко М.М. Прибуток підприємства як рушійна сила функціонування ринкової економіки. *Вісник ХНУ*. 2.2018. Хмельницький, 2018. С.102-105
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 488 с.
3. Горго І.О. Концепція формування системи управління ризиками на підприємстві. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 11. С. 29–42.
4. Грідчіна М. В. Управління фінансами акціонерних товариств: навчальний посібник. Київ : А.С.К., 2014. 380 с.
5. Давидова О.Ю. Ключові фактори управління ризиками на підприємствах ресторанного господарства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Випуск 25(1). С. 128–132.
6. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 240 с.
7. Дуляба Н. І., Корнілов С. О. Значення прибутку підприємства в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 22. С. 138-143.
8. Єрмошенко М.М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства: препринт наукової доповіді / М.М. Єрмошенко, К.С. Горячова, А.М. Ашуєв [за наук. ред. М.М. Єрмошенка]. Київ: Національна академія управління, 2009. 78 с.
9. Занора В.О., Войтко С.В. Управління підприємствами: планування технологічних витрат, ризик-менеджмент, мотивування, прийняття управлінських рішень : монографія. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського ; Політехніка, 2017. 224 с.

10. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. *Проблеми економіки організації та управління підприємствами. Вісник КНУТД*. 2014. № 1. С. 145–152.
11. Костецький В.В. Сутнісно теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2010. №4 (29). С. 135-145.
12. Майборода О.Є., Сукрушева Г.О., Куліш Є.В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства». *Економіка та суспільство*. Випуск 10, 2017. С. 310-318.
13. Менеджмент і адміністрування. Підручник для бакалаврів / за ред. Галушки З.І., Терлецької Н.М.). Чернівці. Том 1. 2013. 400 с.
14. Мостенська Т. Л., Скопенко Н. С. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2010. № 3. С. 72–79.
15. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств: підручник для студентів вищих закладів освіти; 2е вид., виправ. і доп. Львів : Магнолія Плюс, 2016. 367 с.
16. Павлишенко М.М., Сивуля Л. А. Значення прибутку підприємства в ринковій економіці URL: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2007/17_4/172_Pawlyszenko_17_4.pdf (дата звернення 05.03.2025)
17. Пазинич В. І., Шулешко А. В. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 408 с.
18. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 2. С. 25–37.
19. Романова Т.В., Даровський Є.О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (дата звернення 05.04.2024 р.).

20. Самойленко В. В. Особливості формування системи управління ризиками на підприємстві. *Вчені записки Таврійського Національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Київ : Гельветика. 2022. Т. 33 (72). № 1. С. 28-36.
21. Скрипко Т.О., Ланда О.О. Менеджмент: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.
22. Стратегічний менеджмент. Навчально-методичний посібник / З.І. Галушка, І.Ф. Комарницький. 2-е вид., доп. та перероб. Чернівці: «Чернівецький національний університет», 240 с.
23. Страхова компанія «Гардіан». Офіційний сайт. URL: <https://grdn.com.ua/>
24. Ткаченко Є. Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2015. № 47. С. 270–276.
25. Трегубов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 228 с.
26. Трусова Н. В., Терещенко М. А. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика: навчальний посібник. 2-ге вид. Мелітополь : Мелітопольська міська друкарня, 2019. 272 с.
27. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. редакцією д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень [І. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін.]. Суми, 2014. 427 с.
28. Фінансове планування і управління на підприємствах: навчальний посібник / Г.А. Семенов та інші. К.: Центр учбової літератури, 2014. 432 с.
29. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. Київ : ЦУЛ, 2012. 496 с.
30. Шандова Н. В., Мешкова-Кравченко Н. В., Латкіна С. А. Економіка підприємства : навч. посіб. Херсон : Вишемирський В. С., 2021. 335 с.
31. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів ВНЗ. 4 -те вид. К. : Каравела, 2013. 584 с.

32. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.
33. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. К. : Знання, 2016. 439 с.
34. Янко В.Т, Теслюк М.М.. Фінансовий менеджмент: підручник у схемах для здобувачів вищої освіти. Київ : Знання, 2013. 199 с.
35. You control. Дані щодо стану та діяльності страхової компанії «Гардіан». URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/16285667/
(дата звернення 11.03.2025)